

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slogom rastu male stvari, a mesloga sve polkvari" Nat. Pos.

Predplata s poštarskom stojí 2 for., a soljako samo 1 for. za celou godinu. Razmír 1 for., a soljaka 50 nová, za pol godinu. Izra učorino vísá poštarska. Tidlo sa najde nazývané 8 soljakom, ktoru su voljí, da im list Saljene svínu ukupno pod jednou záťomou i monom, darat domu za 70 nová, na godinu skromu. Nová so žalú kroz poštarsku Nasznečeniu. Imo, prezimo i najbližší Postu tajja jasno označí. Komu List nedodjelo na triem, noko to jasi odpravníku u otvorom písme, za ktoru so neplňa nikaká poštarska, napisaný Izvanná Reklamacia. Tko List prima za drži, ako ju poštu, ga i pláta.

Izlaži svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

naloženo

Tipografa Figli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma so žalú platjone poštarske. Vesti, dopisi i drugi spisi stampaju se u celosti il u izdruku, námo prama svojoj tridnosti i snagu cezga Listu. Námo predpisau so dopisi neopatrivo. Obnova napadanja i često sukrorno atvari uvalnane mesta u orom Listu. Pribrojena so pisma tiskaju po 6 nová, svaki redak. Oglaši od 8 redakcia stoje 60 nová, a svaki redak survišo 6 nováček; Il u sláčaju operiranja po Što se pogoda oglašnik i odpravníku. Dopisi se novradaju. Uredníctvo i odpravníctvo, osim izvanodnih služobov, nadpisuju, nego putem svoje Listnice.

ISTRANI BRATJO NA NOGE!

U zadnjem broju ovoga vašega lista smo vam u obče javili, da ēte do malo biti pozvani, da izaberete svoje poslanike na državno veće ili sti sbor u Beč. Danas vam javljamo, da je Nj. Veličanstvo nas Cesar dne 17. maja svečano zatvorio prestolni govorom staro carevinsko veće, onda odmah za tim dne 22. vlastoručnim ga pismom razpustio te naredio, da se izbori za novo carevinsko veće imaju obaviti u cijelom cesarstvu u rok ili sti termin od šest tjedana. Usljed te previsje carске naredbe, e. k. namjestničtvu u Trstu je odredilo Petrovu za dan izbora, to jest nedjelju, 29. nastajúcega mjeseca junija. Ijetosnja, dakle Petra ima i opet svetu pokazati, da marimo za se i za svoje, pa da smo tvrdi makanili, stupiti na svoje vlastile noge.

Bratjo Istrani, dan izbora je najljepši i najslavniji dan za svakog državljanu u svakoj zemlji i državi, jer na taj dan pak dieli vlast sa svojim vladarom. U taj dan veli Cesar svojemu puku: Poslji mi svoje pouzdane ljudi, koji ēe ti dogovorno s menom zakone krojiti i za tvoje se blagostanje i napredak statari. Ali gledaj, da se u izboru neprevaris, jer ja neslušam manjine nego većinu zastupnika; pa kakva ti bude većina u mojem svjetu, onakvi ēe ti biti i zakoni, onakvo blagostanje i napredak.

To je rečeno svim carevine pukom i narodom, zato se prigodom izborah svi trse, da izaberu onakve ljudi, za koje dobro znadu, da ljube svoj rod i svoju domovinu, pak da ēe u Beču onako govoriti i raditi, kako ēe biti za njih najbolje i najkoristnije. Zato u svojoj carevini evo sad sve vrvi i vrije po selih i gradovih; svud se ljudi sastaju i dogovaraju, da se sporazumiju i dogovore, koje će ljudi u Beč poslati. O tom se dakle moramo na vrieme sporazuniti i dogovoriti i mi u Istri.

Za nas je taj dogovor lagak. Istra salje u Beč četiri poslanika; dva naime Talijani, a dva mi, istarski Hrvati i Slovenci. Koje će ljudi Talijani poslati, to je njihov posao. Mi pak o naših potrebama mnogo mislim, jer presvjetili g. Dinko Dr. Vitezović, koji nas je u ovo prošlih šest godinah u Beču zastupao, u svakoj je prigodi pokazao djelom i besjedom, da mu leži na srduču nas napredak i naše blagostanje, pak da netrebamo prama njemu drugoga iskati. To je dakle jedan, a drugi će vam se u svoje vrieme naviestiti, o kojem vam možemo već sada reći, da će mu biti par u rodoljubju i okretnosti.

Nego, Bratjo, to nije sve. Nam nije dosta, da znamo, koje ēemo ljudi u Beč poslati, već valja da jih znamo

i izabrali. A to nije onak lakško, kako se u prvi mah ēini, jer mi imamo na sve strane velikih i mnogobrojnih protivnika, koji ēe iz petnih žilah nastojati, da nam račune pomiesaju. Vi se dobro spominjete, kako je bilo pred šestimi ljeti; kako nismo uz sav svoj napor uspjeli nego s jednom. Istina, da bi bili i s drugim, da budemo imali još samo četnaest glasova; ali nesloga nam jih je pozobala, pak su predbili naši protivnici. Zato ovaj put treba da budemo oprezniji i složniji. U to ime evo vam nekoliko opomena, koje valja da svi u glavu i srdece duško zasadite.

Prije svega imate znati, da ēete bit pozvani svaki u svoju Podestariju, svi koji ste birači, da izaberete tako zvane izbornike ili li fiduciarije, koji ēe onda mjesto vas izabrati vaše u Beč poslanike. Iz toga i sami vidite, da vam treba dobro paziti, koje ēete ljudi izabrati za izbornike, jer ako vas oni prevare, bit će vam za ludo sav trud i muka. A da znate, koji su birači, evo vam naputku. Polag 9. §. carevinskog izbornog zakona, birači su svih kućegospodari, koji u občini žive o svojem i na svojem te imaju pravo birati občinske zastupnike; i to u občini od tri izborna razreda (klasa), u prvom i drugom, a u občini od dva razreda, u prvom razredu. Svaka Podestarija je dužna po §§. 25. i 26. rečenog zakona pripraviti tako zvane izborne listine (liste elettorali) ili imenik birača, to jest onih kućegospodara, koji imaju pravo birati izbornike. Taj imenik mora onda biti javno izložen u Podestariji cijelih osam danah, da može svaki viditi, da li je tko izpušten, koji ima pravo, ili pak uvršten, koji neima prava na biranje. Zato treba i na to paziti, te odmah Podestata opomenuti, koji je tada zakonom dužan u tri dana stvar popraviti. Izbive valja znati, tko je birač u gradu, da taj nemože birati na vanjsčini, pa ni za izbornika izabran biti. Istarski pak gradovi jesu slijedeći: Kopar, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Poreč, Novigrad (Cittanova), Umag, Motovun, Bolje, Vizinada, Oprtje (Portole), Pazin, Labinj, Plominj, Vodnjan, Pula, Lošinj, Mali, Lošinj Veli, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice. Sto u tih gradovih stanuje, to se ne smi pačati u selske izbore. I to treba da naš puk u Istri dobro zapamtiti.

Svaka občina ima pravo izabrati veći ili manji broj birača prama većemu ili manjemu broju občinara ili občinskih stanovnika. Polag §. 10 izbornog zakona, na svakih 500 dušah bira se jedan izbornik. Ako dakle občina ima 1000 dušah, bira 2 izboru; ako 2000 bira 4; ako 10,000 bira jih 20 itd. Izbori izbornika, kao što naredjuje §. 20. rečenog zakona, obavljaju se na određen za to dan bez obzira na veći ili manji broj nahodečih se na biraliseu

birača. Svaki birač mora imenovati onoliko pametnih i poštenih moževah, koliko izbornik ih ima izabrati občina. Tu se dakle, kako svaki lakšo viđi, treba prije mužkih dogovoriti, da se glasovi nerazdjeli, pa da sav trud nebude badava. Papače po dogovoru treba zapisati imena ugovorenih izbornika, pa jih postati svim biračem ili kućegospodarom, da se u onu izbora nedogodi kakva ponumlja. Taj posao molimo neka obave častna gospoda naši rođoljubni svećenici zajedno sa drugimi uplivnijimi rođoljubima.

All da znate, koliko će koja občina imati izabrati izbornika ili li fiduciarijih, i kamo će ti izbornici moral ići, da na 29. junija izaberu naše u Beč poslanike, evo vam onih istih naputaka, što smo jih u tu svrhu bili stampali u ovom listu pred šestimi godinama.

Sva je Istra razdieljena na dva izborna diela, naime na zapadni i na istočni, od kojih svaki izbira jednoga poslanika. Zapadni dio Istra bira na trih mjestih, naime u Poreču, Kopru i Vodnjazu. 1. U Poreču biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar (distret, eirkondarij) Porečki, Motovunski i Buljški; 2. U Kopru biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Koparski, Piranski i Buzetski; 3. U Vodnjazu biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Vodnjanski, Putski i Rovinjski. To je zapadni dio Istra, koji će imati na svih tih trih mjestih glasovati za jednoga te istoga poslanika, koga ēemo vam, kako rekosmo, u svoje vrieme naviestiti. — Iztočni dio Istra bira na četirih mjestih, naime u Pazinu, Voloskom, Krku i Lošinju. 1. U Pazinu biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Pazinski i Labinjski. 2. Na Voloskom biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Voloski i Novogradski. 3. U Krku (Veja) biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Krčki i Creski. 4. U Lošinju biraju izbornici svih občinah, koje spadaju pod kolar Lošinski. I to je iztočni dio Istra, koji će imati takoder glasovati na svih tih mjestih za jednoga te istoga poslanika, naime za svojega već staroga znance i prijatelja, presv. g. Dra. Dinka Vitezovića.

A sad da vidite, koliko će koja občina imati po prilici izabrati izbornika, evo vam popisa svih 47 istarskih občinah po svojim biralisevih i okružjih u zapadnoj i iztočnoj polovici Istre.

ZAPADNA POLOVICA.

I. Koparsko biraliste.

a) Okružje Koparsko.

1. Občina Dolinska	broj izbor. 14
2. " Koparska	4
3. " Miljska	4
4. " Paunjanska	10
5. " Pasjovska	11

b) Okružje Buzetsko.

1. Občina Buzetska	broj izbor. 26
2. " Ročanska	5

c) Okružje Piransko.

1. Občina Izolska	broj izbor. 1
2. " Piranska	7

Skupa 81

II. Porečko biraliste.

1. Občina Porečka	broj izbor. 8
2. " Vrsarska	5

Skupa 13

b) Okružje Motovunsko.

1. Občina Motovunsko	broj izbor. 7
2. " Oprtljanska	4
3. " Višnianska	6
4. " Vizinadnska	5

Skupa 22

c) Okružje Buljško.

1. Občina Buljška	broj izbor. 6
2. " Grizanjska	7
3. " Umagska	3
4. " Brtniglanska	3

Skupa 19

III. Vodnjansko biraliste.

1. Občina Barbarska	broj izbor. 6
2. " Vodnjanska	12

Skupa 18

b) Okružje Pulsko.

1. Občina Pulska	broj izbor. 12
2. " Kanfanarska	5

Skupa 17

c) Okružje Rovinjsko.

1. Občina Rovinjska	broj izbor. 0
2. " Kanfanarska	5

Skupa 5

IV. Pazinsko biraliste.

1. Občina Tinjanska	broj izbor. 6
2. " Boljunska	6
3. " Zininjska	8
4. " Pazinska	22

Skupa 36

b) Okružje Labinjsko.

1. Občina Labinjska	broj izbor. 12
2. " Plominjnska	6

Skupa 18

II. Volosko biraliste.

1. Občina Novogradnska	broj izbor. 13
2. " Jolčanska	7
3. " Materijnska	10

Skupa 20

b) Okružje Volosko.

1. Občina Kastavská	broj izbor. 25
2. " Lovrnska	8
3. " Veprinacka	3

Skupa 30

b) Okružje Cresko.

1. Občina Creska	broj izbor. 6
2. " Osorska	3

Skupa 9

IV. Lošinjsko biraliste.

1. Obč. Veloselska (Lošinj Veli)	broj izbor. 1
2. " Maloselska (" Mali)	4
3. " Osorska	3

Skupa 8

a) Okružje Lošinjsko.

1. Obč. Buzetska	broj izbor. 26
2. " Ročanska	5

Skupa 31

Ovaj pregled je učinjen po službenom popisu pučanstva deset godina nazad, jer novijega nismo imali pri rukuh. Zato možebit, da će bit gdje i gdje koja razliku u broju duša, ali jako malena ili nikakva. Iz ovoga se pregleda vidi, da sva Istra bira 345 izbornika, naime 173 zapadna, a 172

iztočna Istra. Iz ovoga se pregleda nadalje vidi, da nam neće biti težko predobiti na svih redom biračišćih, samo ako nebudem rukuh križem držali. Zato mi i opet preporučujemo svim našim znancem i prijateljem u jednoj i drugoj polovici Istre, neka ponuđuju birače, da složno i skladno izaberu vredne i pouzdane izbornike iliši fiduciarije, jer o njih visi sve. Ako budu izbornici nasi i za nas, bit će nasi i za nas i nasi po njih izabrani poslanici. Na noge dakle, jer se približuje odlučno vrijeme!

VOLOSKOMU DOPISNIKU O BRODOVIH.

Ovih danah proglašilo je zakon o upisu brodova. Kad budemo mogli, stampat ćemo ovđe poglavite ustanove tog zakona. Za sada donasamo govor našega zastupnika, kojim je želio, da se zakonom odstrani ona neprilika, koju ste nam javili, naime, da se nasi brodovi upisuju u riečki registar i da se porez pobira s jedne i s druge strane, a da je porez na Ricci mnogo razložniji, pak to sve sili istrijanske brodovlastnike, da se preseljavaju na Rieku. Odotud novčana škoda občinam, a občenita škoda, što se nasi gradići nedizu, kako bi moralili.

U §. 4. tega zakona rečeno je, da svaki austrijski brod mora imati domište (porto d'appartenenza) u jednoj austrijskoj luki; a za domišle da se uzima ona luka, iz koje će se brodarili (esercitare la navigazione).

Dr. Vitezović na to reče:

Ja mislim, da u tih ustanovama nesto fali, što treba svakako popuniti.

Mislim, naime, da se taj paragraf temelji na pogrešnoj misli, da svi trgovaci brodovi pripadaju ili samo austrijskim, ili samo ugarskim državljanom, a nije se gledalo na to, da ima i brodova koji su djelomice austrijskih a djelomice ugarskih državljanah. Dogodi se vrlo često, da se učini učestvo (consorzio), gdje je brod za nekoliko ovostanija, a za nekoliko onostranih gradjanah.

Mora se dakle odlučiti, o domištu, kada to učestvo nastane, a ja mislim, da bi se domište moralo odlučiti potom, koji imadu više karatah. Da se ta praznina popuni, predlažem neka se §. 4. doda ovo:

"Gdje bi bilo učestvo, tako da su učestnici od jedne i od druge polovice države, tu se imu odlučiti domište broda u jednoj ili drugoj polovici države potom, na koju stranu bude više karatah".

Nemislite gospodo, da to nije potrebilo; to je vrlo znanimenito i koristino. Po §. 11. ovoga zakonskoga predloga, registar brodova dugog putu i velike plovitve ima držati pomorska oblast, a registar ladja male plovitbe ima držati ured one luke, pod koju je domište broda.

Dakle oblast, koja drži registar odlučuje se po domištu broda. A po §. 12. ove osnove imu među drugim stvari bit u registar upisan i *zalog* broda i predaja i brišanje takovih pravah. Al neće ni dužitelju, ni dužniku sve jednako biti, u kojem dielu države se taj zalog ili predaja ili drugo što upise, jer kako znamo drugi su zakoni o tih stvarih u jednoj, a drugačiji opeta u drugoj polovici monarkije.

Iz tega razloga vrlo je potrebito, da se jednom utvrdi, gdje i kako se imu upis učiniti, kad bi bilo učestvo u brodu.

Daljnji razlog takove ustanove je u §. 21. Po njem registar odlučuje državljanstvo broda; tako bi se onaj brod, koji bi bio upisan na Ricci, držao za ugarski brod, ma da i jest većinom austrijskih državljanah, a to nam nesmije svejedno biti. I po §. 27. potrebno je, da prihvati moj predlog.

Po tom paragrafu pitaju se pri opisu neke takse, koje idu u zaključku lučne uprave. Ake se dakle brod upiše drugamo, nego bi se imao upisati, onda i takse idu, kamo nebi smjele.

U §. 36. ovoga zakonskoga predloga odlučuje se postupak u kaznenih stvarih. Postupa se proti brodu u onom lučnom kapitanatu pod kojim je domište broda. Dakle je potrebno, da se posvema na tanko odluci, gdje se imao brod upisati. Ali po istom paragrafu još je jedan razlog zato.

Po njem je ustanovljeno, da sve novčane globe idu u pomorsku dobrotvornu zakladu (poco fondo di marina); ali kako ja držim, nepostoji ta skupina zaklada nego obstoji samo za ovu stranu to bi se po mojoj misli i radi toga imalo ustanoviti, što je predlažem. Ali da sve te razloge onehajemo, još je jedna okolnost, radi koje bi se imalo odrediti što rekoh. To je dužnost plaćanja poreza. Dohodarina od broda po pravici imala bi se ondje odrediti i pobirati, gdje je brod upisan.

Kako mi je javljeno od posvema vjerodostojne strane u tom se dogadjaju velike neurednosti; javljeno mi je na primjer, da se na Ricci odmjeruju i za ugarski erar pobiraju porezi nesamo od onih brodova, koji su u riečkom registru, nego i od onih, koji su na našoj strani upisani, samo ako koji od ugarske strane ima učestvo u njih, bilo ono još manje.

Dapače, ako brodar (armatore) na ugarskoj strani samo stanuje, pak ako i nije ugarski, nego austrijski (gradjanin), vendar se od njegova broda porez tačno odmjeri: pobere. S druge strane i kod nas se odmjeruje i pobire porez od onog broda, u kom bi koji od naše strane budi kakovo učestvo imao. Tako se dogadjaj, da se na tij način od istoga broda ili od istoga učestva dvoji porez plaća.

(Sada pripovjeda govornik, kako naša trgovacka mornarica propada, gdje bi moralia više od drugih napredovati; kako je on još godine 1878., o tom govorio i već onda spomenuo, da je porez na brodove prevelik. Onda kaže opet):

"Sada evo me na pravo pitanje: kako se odmjeruje porez na brodove u ovom, a kako u onoj polovici države. Nu gospodo odgovor je kratak; na ugarskoj strani je taj porez mnogo manji, a izmjeruje se mnogo priprostije. I tamo, kako dozajem odobre strane derže se načela, da se porez odmjeruje polag dohodka, ali gospodo, to vaćelo je samo na papiru. Ugarci su mnogo pratišniji ljudi."

Tamo je naime porezni ured sdogovorno s riečkom trgovackom komorom ustanovio skalu, po kojoj se porez na brodove učara negledajuće na pravi dohodak i na potroske, nego po stalnom klijenu i po sadržaju broda (po tonelatah).

Taj ključ priznalo je privremeno i potvrđilo ugarsko ministarstvo, dok se nebude o tom tvrd zakon ustanovio. Skala je ova:

Od broda, koji neima više od godine, plaća se 40 novčića, po baćvi; za svaku sljedeću godinu 1½ novčića manje, tako da se plaća 11 novčića od baćve, kad je brodu 20 godina. Poslije 20 godina plaća se 10 novčića, po baćvi, dokle god brod brodi. Ako se brod popravi, onda se sdogovorno s gospodarom skala počini polag vrednosti broda.

Taj je način, gospodo, kako vidite mnogo priprostiji i razložniji od našeg.

Priprorijet, jer netreba, kao kod nas, izražavati dugo i dosadno da se ustanovi čist dohodak od broda, a ta izražavanja, neka su još tanja, ipak su vrlo redko posvema točna. Na ovaj se način izbjegne svim neprilikam.

Ali i razložniji je onaj način, jer tamo se paži i na dobu broda, dakle

na umajanje kapitala, a toga u nas nije. Kod nas može na pr. vrlo star brod posvema dobar dobitak imati u jednoj godini, al' sto koristi, ako se dođuce godine mora sve potratiti na popravak! Ključ, koji spomenut odgovara po prilici čistom dobitku od 4 forinta po baćvi. Ako se još računa 5% spreme (cap. di riserva) za uzdržanje kapitala, to daje 9 f. po baćvi; a istiniti dohodak računa se 14 do 16 for. od baćve. Odotud se vidi, da je tako odmjeren porez mnogo manji, nego li kod nas.

Gospodo! Posljedice toga vrlo su

zalostne; jer osobito oni brodari (armatori), koji bivaju na medjih one državne

polovice, upisuju svoje brodove ne kod nas, nego kod riečke pomorske oblasti. Tim naravski bude velika škoda ne samo

našemu eraru, nego i onim občinam.

Eraru je škoda, jer izgubi celi porez,

ako se ona zloraba nedogodi, da

se na isti brod dvoji porez plaća.

Ali mi gubimo i pristožbu za po-

rez, u priliku i novčane globe. A k

tomu još takovi se brodovi neracunaju

za austrijske, nego za ugarske. To su

sve takove stvari, da bi morale potak-

nuti visoku vladu na to, da se stvar

već jednom tanko izpita i da se zlo izliči.

Po podatcima, koji su mi došli iz

Voloskoga, 25 brodova duge plovitve,

koji pripadaju onomu kraju, da jih je

20 upisanih kod pomorske oblasti, na

Ricci, tako da jih je u Trstu upisanih

samo pet. Visoka vlasta bolje će od

mene moći doznavati jeli to istina ili nije.

Ako je tomu tako, onda bi občina Volosko, ako računamo 100 forintih poreza po brodu, što nije bas mnogo, izgubila

600 forintih svake godine od 25% adi-

cionala. Da se občina na to punim

pravom tuži, labko ćete gospodo uviditi.

Prije nego svršim, neka mi je slo-

bođno reći načine, kojimi bi se konačno

uredilo.

Najprije morao bi se porez na brodove u obič polovicah države mjeriti po jednakoj mjeri zakonom ustanovljenom. A ta mjeru imala bi biti po prilici ona kakva privremeno valja na ugarskoj strani, to jest izmjeriti porez bez obzira na pravi dohodak i po stalnom klijenu.

Drugo morao bi se porez na brod udarati u onoj polovici države, gdje je brod upisan.

Napokon treće: morali bi si austrijski i ugarski erar podišli porez polag karatah, koje imaju gradjani od jedne strane u brodu porezovanom na drugoj strani.

Po svem tom držim, gospodo, da svakako treba popuniti što fali paragraf 4 i preporučam, da primete moj predlog."

Ministerialni savjetnik vitez Haardt prigovara veleć, da su se nasi i ugarski ministri dogovorili, da će se brod upisati u Trstu ili na Ricci već po tom od koje strane budu vlastnici većine karatah.

Dr. Vitezović opetuje, da nije došta da se ministri dogovore, nego da bi se moralio zakonom to ustanoviti. Državni sabor nije primio Vitezovićevog predloga. Mi smo njegov govor tu stampali, jer je vrlo poučan za naše mornare, i jer sam na east služi poslaniku, koji sva-kom prigodom govoriti u korist občinam i pojedinećem, koji su ga u Beč postali.

Mojim Biračem

u izbornih kotarlih Pazinskom, Voloskom, Krčkom i Lošinjskom.

Kad ste Vi mene dijelim Vašem povjerenjem odlikovali, izabrali ste me za svoga poslanika na carevinskem vjeću, ja sam Vas uvjeravao u pismu od 26. listopada 1873., u 21. broju „Nase Sloga“, da duboko osjećam svu dužnost, koju mi nalaže Vaš izbor, te

Vam obećao, da ću savjestno braniti sve, što znam da je Vam sveto i milo.

Sad na svršetku zasjedanja istoga vjeća, povraćajući Vam najdubljom zahvalnostju dijelu onu čast, mogu veditim celom užvrditi, da sam održao svoju riječ, budući da nisam, koliko su moje slabahne sile dopustile, u nikakvoj prigodi propustio braniti što Vam najviše na sreću leži: Narodnost i Vjeru Vašu.

Ako su žalibote okolnosti bile takove, da nisam dostignuo, što sam želio, ipak scienim, da moje nastojanje nije posve neplodno, budući da sam prokrčio put mojim naslijednikom.

Početek je učinjen; sad valja srčano napredovati, dokle dođemo do našega narodnoga dostojarstva!

U to ime neka nam Bog pomože i srča junačka!

Primate naposljetku srdačni pozdrav, kojim Vas pozdravlja

U Beču dne 17. Maja 1879.

Vaš harni bivši zastupnik
Dr. Dinko Vitezović.

DOPISI.

iz Tinjančine u Šibenju.

Kad je ono lanske godine buknuo glas, da su u Pazinogradu bile prilepine „talijanske“ zastave s poznatimi napisima, u velike je to izdajničko djelo nas Tinjance razužilo, te bez ikakvoga očekivanja učinismo prosvjed (protest) proti tomu paklenskom djelu. I premda nekoj lisici svojim lukavim repom strašiće, — množina se je podpisala. I da se nismo bojali, da ćemo zakasniti da se stvar uvrsti u liepu „N. Slogu“ nebi bilo kmela u tinjanskoj občini, koj nebi bio ovaj prosvjed podpisao.

Vjernost i odanost svomu vladaru pokazala je Tinjanci prigodom rođendana dne 18. Kolovoza prošle god. i to mnogobrojnim kresi, hitanjem i orijaškim „živio“. Sto se je sve učinilo i prigodom imendana Nj. Vel. naime 4. Listopada p. g. dapače ovaj put bi svećanost sjajnija, jer nekoj naši rodoljubi razsvjetlise svoje prozore.

Borme i prigodom srebrenog pira NN. VV. nisu Tinjanci zaboravili na čuvstva ljubavi i odanosti napravu svomu milostivomu vladaru i vladarici. — U predvečer srebrenog pira, vidio se liepi kres na velikom jezenskom vruhu, gdje se je hitalo, pjevalo carevku i čuo gromoviti „Živio Franjo Josip I. Živila Jelisava naša cesarica!“ Iz druge strane, najine u našem gradieu, pred plovanskim stanom bi učinjen drugi ples, gdje sakupljeni naši rodoljubi pucaje i orijaškim glasom vikahu: „Živio Franjo Josip. Živila naša cesarica! Živili!“

Ovaj put razsvjetlise svoje prozore i oni, kojim nebjijače po čudi naš lanski prosvjed, ni razsvjetljenje učinjeno u nadvečer 4. oktobra p. g. — Dapače ovaj put je pribavila občina zastavu, koja je vijala na cesti pred našim gradom. I ovdje učinio se je veliki kres, pucale se i vikalo „Viva“, — no budući čovjek ne može svoju narav pretvoriti — čulo se je i smiesnih — što ostavljam Franinu i Jurini. — Kroz celu noć se je vikalo viva i pjevalo talijanski.

Isti dan svećenosti slavise naši vredni svećenici službu božju, kojoj prisustvovali uz množinu puka i vjećnikah, takodjer i g. načelnikom. — Kako sam mogao od vjerodostojnih osobah saznati, učinila se zapodne jedna mala užina — među gospodom i žandari. Iza toga se je pucale i celo društvo otislo je pred grad po zastavu, koju su uz pučanje i „viva“ odnesli občinski ured. I da svećenje svrši, posao neki mladi gospodin pratitv zastavu s nekakvom vijolinom, — zaigrat napokon pred

kućom jednog našeg rodoljuba i vrednoga gospodina te pjevala se onđe nekoja porugljiva talijanska pjesma, — a zatim „Götterhalte“ (Bože živi). Je li to civilizacija ili izobraženost? Tko je bio tomu činu prisutan? . . . !

Isti večer čim je nastala tamna noć, na jedno čulo se iz ninožine grla pjevati „Bože živi“ i vikati „Živio Franjo Josip I.“ itd. — Pjevalo se u narodnom te je hrvatskom jeziku do isto doba kao i prošlo noć, to jest kao od 23. do 24. Napokon nazvav mnogobrojni „živio“ NN. VV. svim vjernim podanikom i našemu svećenstvu i milomu narodu a „izdajicam smrt i propast“, savrši svećenost. Cete vjerovati, da ovu noć hoti nekoji žandar to pjevanje zabraniti, — dočim onu prvu noć bilo je sve slobodno. Dapače i ovih prvih dana se je pjevalo hrvatski, ne kasnije doba noći nego lanjske godine talijanski — i nije se samo prijetilo zatvorom — nego ovršilo se, — zato? možda zato, što se je pjevalo — „Bože živi“ i druge pjesme u narodnom jeziku? I zato stavljam ja našemu glavaru pitanje: Gospodine, zasto nam strašite ove godine jer hrvatski pjevamo, a ciklu zimu lani ste pustio ciele noći pjevati talijanski i takove pjesme, koje se nipošto neslažu s eu-dorednosti? Možda niste čuo. Kod kuće ste bio. A e. k. žandarmariju pitam: Zasto zatvara naše ljudi kad hrvatski pjevaju ono isto doba, kao to i drugi činise? — Ili možda misle, da su onda psovali? Zar nerazumijete naš jezik? Kako činite iztrage medju hrvatskim pukom, ako mu jezika nezнати? Zar vas vlada onđe drži, da nas polaljene? Ili tim postupanjem želite prikupiti se nekomu...? To ja ipak nevjerenjem. Žandarmarija mora biti nepristrana. Dovršujem. Na vidjenje.

K-n.

Karkavce 5. travnja.

Od zabitnih ovih predielah nikada se ne čita nista u cjenjenim listu „Naša Sloga“ kao da jih na svetu nebi ni bilo. Prosim radi toga slavno uredništvo, da odstupi mjestance sliedećim redakcama.

Kako je siromašno i odvajskada zanemareno pučanstvo privrženo svomu Preuvišenom Vladaru, sijajno pokazuje na dan srebernog pira. Nemogavši u predvečerje na polje radi neprestanoga padanja kiše, da na očevit izrazi čestitke svomu poljubnomu gospodaru, učini to na dan svetkovine.

Nije li skrajna već potreba, da bi se vlasti svojski zaузеле za tako vjeran puk i dale mu narodne škole, popravile i uređile puteve da danonice ne propada. Kakovo je ovde stanje, sgražu se čovjek i pomisli. Siromašan ovu puk nikada još nije imao škole, a može se reći da ni putevima neima za drožiti se drugima. U svom neznanstvu uništio je šume, a tim dakako marvu te zemlju mora pustati neobradjenu. Ubija se sad prodavanjem hrjeva, što ga u bliznje gradove nosi. Ali i tu imade stotinu jadah. U Buje ima takov put, da ni za koze nije prikladan, a za u Kopar i Piran nije ništa bolje. Čovjek se ima čemu čuditi, da se pogusto ne-utopi u Dragonji, koju pregaže po svakom vremenu. Da kako da ne smije smrđlost biti bez žrtve, jer se sgodi budi kada, te se koji utopi. Dobri Bože, gdje su poglavari, gdje vlasti, da se već jednac nebi smilili i pomogli stradajućemu puku?

Ovdje je jedan siromašan kmet, koji se svojski skrbi za puteve. Ilvala mu! Dakako, da ga šalju sada Pilatu, sada Erudu, a puti leže neoprovreni. Moguće da će koja budi duša čuti, same kad bi ustrajno. O da bi koj ove redake pročitao ter na vrieme pomogao!

(Oprostite, da smo morali skratiti. Javite se još kojom prigodom. Ured.)

Iz Dubašnice.

Uviek rado čitam našu cjenjenu brižljivu Slogu, jer je ona jedina novina, koja Istrane i nas Otočane zagovara i branii proti nastanju talijanima i sarenjakama, premda ovi svejedno čine i rade sto jih volja, buduć imaju škare i sukno u svojih rukuh. Istina je, da ne valja sdvojiti, nego svojski hrvati se i braniti, dok je duha u tielu, da se naš jadan narod nepotači više, nego li je potlačen, da mu se dadu sve pravice, koje mu idu zakonitimi putem.

Naš težak (seljak) nebog je zapušten u raznom gledištu, a osobito u dobrostanju. A kako to i zasto? A to je upravo ono težko pitanje i onaj težki odgovor, za koji, svaki pravi sin domovine te iskreni ljubitelj svoga težaka, morao bi se trsiti i nastojati, da se razvije, nu nije dosta pismeno, nego i djelom, da se pripomognе tužnom seljaku. Rieč je vjetar!

Trebalo bi dakle najprije našemu težaku prokrčiti put blagostanju, koje jedino bi se moglo postići poducavanjem, poticanjem i pokazivanjem načina, kojim da mu zemlja više ploda urodi, i tim da oskudici hrane izbjegne, da bi i koliko počeo napredovati u poljodjelstvu i ugledati se ratarstvom u druge više naučene narode. — Naš težak ne ima još prave nauke u obdjelovanju svoje malo plodne i kamenite zemlje, što mu i načelniji uzrok, da se nađodi u svakojetnoj oskudici hrane. Kako ne? Kad je malo koja godina prođe (kao što i ova neima najbolje prilike) da siromala težak nije u stanju do sita i bez straha najesti se palente?

A koji je drugi uzrok, da priličan broj krčkih Otočanaca odputi se i odputuje u Bosnu i Ercegovinu, nego da neima dostatne hrane? Gdje, mučeno dobivenim novcem bosanskim nastoji pribaviti sebi i svojoj obitelji palentu, ili barem izplatići još lanjske i predlanjske dugove (po našu grđenec), učinjene za fermentun, a doma zemlje, koje bi mogle dobro urodit, neka stope puste, zapušćene i punе svakoga smrada.

Nasi Otočani, ako ne najbolje ali dostatne zemlje imaju, koja bi jim urođila potrebite hrane, nego da bi ju znali dobro obdjelavati (ostental).

A kamo jesu drugi dohodeci, koji nose liepoga noveca Otoku Krku? kao mornarstvo, vino i ulje u toliku, da sami Otočani sve ne potroše: povrh toga dobar dohodak drvah, govedah i drugih manjih životinja donose mu priličnog novca. Pa sve to na nemogu veliki broj stanovnika nije dosta, nego bježe i teku na inostrane dobitke, gdje mnogi i mnogi ostanu za uvjek, a obitelji nek čane u nevoljih kod kuće. Izgled nam budi ono vreme, kada su pred nekoliko godinah hodili u Alešandriju.

Da sada rečes nekojim, koji su bili u Alešandriji, za Bosnu, već jih strali obuzme i počemu proljihaj ne-sretnu uru, kad se bijahu odputili. Sramota je dakle, da Otočani iseu dobitku izvan Otoka, njim, osim koje iznimke, nebi to trebalo izvan kuće kružiti, samo da bi imali dobru spekulaciju.

Rekao sam, da se množina krčkih težaka nahodi u oskudici hrane. Ta, to je istina! Naci će se kojigod i reći, da nije istina, ali neka ide po sejil cielog Otoka i neka pita siromaha, što mu manjka i česa mu treba, pa će će se osvijedociti.

Pitam ja sada: nahodeći se težak u takovom položaju, kako će se brinuti za upisanje društva S. Jerolima, Madice itd., kada mnoge i mnoge premaže gori rečena nevolja? Kakva želja vući na običinske i druge izbore, kada jih nevolja tisti? Kako će diele mariti za školu i nauk, kada neima potrebitih sredstava i vremena? Ni se ne čudit,

da jadan seljak malo mari za izbore, a u školi da nije potrebita napredka.

Jednom rieči, ove moje besjede osobito željom smjeraju potaknuti svakoga iskrena domorodca otoka Krka, da svojski nastoji trsiti se najprije za blagostanje (dobrostanje) našeg krčkoga težaka, i to kô što već rekoh, upućujući ga na bolje i marljivije obdjelovanje zemlje, i opet plod njezin boljini te industrialnim načinom ukoristiti.* Kada bi se do toga došlo, tad nebi trebalo, da naši Otočani teku na dobitke u Bosnu i Ercegovinu, tad bi se došlo do potrebne prosvjete. Zato ja bih savjetovao našemu težaku, da se radje nuči oko svoje zemlje, da živi ako i slabije kod kuće, nego li da ide na slijepe sreću iskati u tudje krajeve.

Jos jedan ery glodje naš Otok i u nevola obráea, tako da je do srda izranjen, a to jest prokleto kamatičstvo (užura). Nekoji hlijeli bi siromaha posve ma udaviti, uzimajući interese (livele) 12—13 i do 20—25 po sto!... Ružno je čuti ovakove stvari na Otoku, kojemu i tim zadavaju težke rane. Čine nekoji, već onako, kao što Židovi u Galiciji. Ob ovom preporučujem se gladjem Peru, da stogod napiše i uputi siromala težaku našegu, što nedvojivo, da se neće pobrižiti koja dobra duša.

I dopisnik iz otoka Krka u „Našoj Slogi“ prvoga maja t. g. bi bio izkazao ljubav prama iskrnjemu svomu, da stogod napiše i uputi našega seljaka i o više rečenom, nego li da je isao nabavati dopise te iz kojih stranah otoka Krka. Po njegovu, reč bi, da istočno južna strana Otoka njezinim dopisi i njezinim bđenjem je mnogo više napredovala u blagostanju i prosvjeti od zapadne (jer su čitaonice, a za koju svrhu jesu? rečeni dopisnik je napomenuo). Bog dao, želim iz srdeća, ali, da bi se to bđenje u toliku uvidilo da se i ova stran Otoka iz sna probudi i u nju ogleda, pa tad možda će i naslijedovat. Htio sam mu to napomenuti i sjetići ga, da stogod napiše, (kad ima dobru želju) podući, ili barem potiće, to se zna i za prosvjetu, ali da se ovoj brže dodje, treba i za blagostanje Otoka žuriti se, da nebjesi težak iz Otoka, a zemlja da se slabo obdjelava.

Ovaj put, ja sudim, da je najvhodniji, kojim bi se izpunile naše želje, te malo po malo dosli do željenog cilja. Neprokrémo li mi prije i ovaj put, kasno čemo doći do prosvjete potrebiti našemu seljaku. Srpsujem, jer i tako predugo, moglo bi i dosaditi, nego još hoće reći Otočanom krčkim, da se žure za bolje blagostanje i za prosvjetu, da nebudu ljeni teći na izbore, jer jin iz izborih mogu doći velike koristi, a ako zlo izaberu, velika škoda.

Pogled po svetu.

U Trstu 30. svibnja 1879.

Njeg. c. kr. visoč. carević Rudolf, obasavši znamenitije gradove kraljevine Španjolske, zaputio se sa svojom pratnjom pričko mora u Afriku. Andriassy-eg ugovor s Turkom, kojim se priznaje i nadalje Sultanova oblast nad Bosnom i Hercegovinom, pokazuje se svaki dan sve to neumijim, pa sve kolike novine penalizare dosta rieči, da ga odsude i ozigoše. Niemci i Česi su najposljje uvidili, da im domovina nemože pravo napredovati bez mira i slobode, pa su se stali među sobom dogovorati i miriti.

Ali što se tiče pomirenja s bečkom sadanjom vladom da su odlučili, da im nije nikakva sila doći u carevinsko vjeće, već da mogu i nadalje ostati kod svoje stare politike, naime ako im vlada nedodje baš ničim nasprotu.

*) U 8. broju Naša Sloga t. g. propagisano ram ustrojeno „Gospodarskog društva, za Otočce“, dato je dačko na dјelo; što budo prije, bit do bolje. Ured.

Magjari su i opet pokazali svoje slobodoljublje i svoju političku mudrost tim, što su učinili zakon, kojim se uvadja magjarski jezik u pučke ugarske škole i onđe, gdje narod negovori nego slavenski, rumunjski ilj njemački. Protiv tomu zakonu su već onomadne žestoko prosvjedovali rumunjski crkveni poglavlje, a sad su to isto učinili i srbski vladike i illiti biskupi. Sirote Magjari misle, da će na taj način pomagarići nemagjarske ugarske narode, a ono jih neće nego ogorčiti i svoje im gospodstvo sve to nesnosljivim učiniti. Hrvatski sabor da će se ovih danah opet sastati na kratko vićeće.

Ruski car Aleksandar da će se do skora iz Livadije navratiti kroz Varšavu u Berlin, da se tamo naraduje svojemu prijatelju starecu caru Vilimu radi pedesete ljetnica njegova vjenčanja. Njemački kancelar knez Bismarck već se tako daleko pomirio s konservativnom u Njemačkoj strankom, da je i sadanji predsjednik parlamenta član ole stranke, pa da mu ova ide u svetu na ruku. To je, dakako, Bismarcku priskrbilo mnogo neprijateljih i protivnika; ali svaki zna, što mu kod kuće najviše treba, pa i Bismarck. Uslijed tog preokreta u Njemačkoj, francuski su politici počeli udarati na katoličku tamo crkvu; pa se čini, kao da je to Bismarck navlađu učinio, samo da jih razdvoji i oslabi, te onda drži laglje na uzdi. Ali da ima na svetu pravde i pravice, niti bi bio dosad Bismarck, niti bi sad Francezi progovili svoje sobstvene državljane radi vjere. Nego tko umi, može i u tom viditi tajne puteve providnosti Božje, koja se služi i ljudskim strastima, da postigne svoje uživljene ciljeve.

Mlađi bugarski knez Aleksandar I., što sad putuje od dvora do dvora velikih europejskih vladara, da se zeni za jedinjeniu kćerku nekog ruskog bogataša imenom Josipova, koja da će mu doneti venu išli dote 30 milijuna rubala. Knez Aleksandar Bogorides, guverner izložene Rumelije i illiti zabilanske Bugarske, kad je dne 27. prispio u Plovdivu i illiti Filippopol, da je morao skinuti s glave turski fes i illiti tursku crvenu kapu, a nataknuti si narodni bugarski kalpak, jer ga drugać braća Bugari nisu htjeli ni viditi, a kamo li dočekati i primili. I taj Bogoridesov kalpak znači mnogo više, nego onaj, pod kojim je paradirao grof Andriassy na berlinskem kongresu. Grčka kao da se spremila na rat, jer joj Turska, poduprta Engleskom, neće da zaokruži granice po berlinskom ugovoru mira, već pristaje uz ljute Arnaute, koji se nededu pod Grke, nego hoće da budu svoji na svom, na čem im nemože baš nitko zamjeriti. Englezi se gledaju okristiti magjarskom zlovoljom na našu braću Srbe u knezevinama, pa nastoje sklopiti s njimi trgovacki ugovor proti interesom Austrije, u čem kao da su već i uspjeli. Protiv uredjenju bosansko-beregovske katoličke crkve, kako su ga bili ono u Beču namislili, carigradski Sultan je poslao protest na Papu, jer da je on a ne Austria gospodar one zemlje. Eto prvi plodovih mudre Andriassy-eve politike!

Prinos Bratovšćini

prigodom srebrnenog pira Njih. Veličanstvah.

U Kopru: Brozović, Ferrari Delatus, Ruboša, Battestin, Mandić, Ivošić, Kinkela, Butković, Zie, Mahulja, Polonija, Milohnić, Vlah. — Žubranić, Kristošić, Kulinić, Šinković, Brodat, Jurinčić, Spinčić. Ukupno 6 for. 83 novčić.

U Trstu: Laginja 50 novčić. Milović 50 novčić. Halubljan M. 1 for. Halubljan I. 1 for. Mandić Dr. 1 for. Jovan Kastavac 5 for. Karabaić A. 1 for. Ujčić 1 for. Flego 1 for. Mat. Pollich 5 for. Ukupno 17 for.

Franina i Jurina

*Fr. Avah Juro moj!
Ju. A Bože moj, ča
ti je?
Fr. Moj mali Jurić,
malo da ni neki
dan od straha
tebri dobit.
Ju. A ki ga je pre-
strasi?*

*Fr. Neki podešat va srednju Istroj ga žul
hrvatski kantat, pak mu jo strati, da je
on gospodar — i da će ga staviti va
perzon.*

*Ju. Valja ga je mutil kada je p... i... u oji
po noći?*

*Fr. Borne druge noći su dugi ono isto
vremeno trijanski kantati, pak mu je bilo
nojbržo pravo, ne je misao — nisu ni
zandurim strašili.*

*Ju. Ma kad su bili občinski izbori, onda je
rekao da je naš čovек?
Fr. Je, je — ma eomo mu drugi put kad
budu izbori bašta zgorit.*

Ju. I merita kad je tako šestan čovik!

*Ju. Fran! ēa je to, da mi se oti dva
većna gospodina poganjali po novim za
nakak mužej?*

*Fr. Ma ja neznam pravo, leh na pol besed
sam ēul, da su prave po evanjelju delali.*

Ju. Kako to?

*Fr. A kako se govori: Ča bi tebo dobro
stalo, stori ti drugemu.*

*Ju. Ja, ja, zato da je jedan drugemu rekao,
da nima razuma. Su lopi ljudi, si. Oni
jedan drugemu tovari mese po gazetab,
a da mi ēa s kraja rečemo, nam drugom
se zameri.*

*Fr. Buskarad! Žuć mi nimamo oznlikeh
tituli!*

**PET PISAMAH
o oplemenjenju voćakah.**

V. pismo.

Iljubezni prijatelju Ivane!

Prešlo je tomu jutru dvanaest danah, što
sam od Tebe onaj željno izčekan Ist primio;
doista mnogo je to! i mar da me taj dugu-
trajni Tvoj muk u smrtnju nestavi, natu-
će ēa ga izpratići moći.

Ali kad u ovaj misli bijah stiže mi Tvoje
cijenjeno pismo, gdje mi u istom zahvaljuješ
na trudu oko pisanja nauke o oplemenjenju
voćakih s jedne strane; a s druge strane molis
i kumis da Ti svoja misli o nekoj kujževnoj
svezi Dalmatinskih mladičnih prozborim.

Ja se ovo dakle Tvojmu rođendanju
sudjel udživam, te Ti obećenju, da ēa bit
vrlo kratak.

Prije svega žalit mi je što Ti moram
iskreno reći, da me se je Tvoj list, u njem
izražena želja „o nekoj književnoj svezi“ doj-
mio, kao što me se dojmlju u obice svoga
desideria“ plemenitih i prosvjetnih mladičnih.
Tvoj cijenjeni predlog okrištio imenom
„pia desideria“ što ēe reći — skromne —
pobožne želje; pa s tega dužnosti scenium
tu moju misao sa nekoliko redakcija opravdati.

Prije svega spotaknuti mi je nemogućnost,
s kojoj se moraju kod nas i najpremeniti
zaužimajući razpršiti kao pjesnički predstavljenja
sela Potomkinova:

Mlađe naša, s malom žalibom iznimkom,
vjerno je orisana u onoj Trnskijevoj satiri
„Tužba.“ Mlađe naša smetnula je žalibze
s una slavny sponiem svoje hrvatske domo-
vine, — slavny sponiem svojih djeđova. Mlađe
naša povadja se za pogubnim idejnim ukorenog
materialnog zapada. Mlađe naša usvojila si
jo u svojoj utesniji — u svojoj militarnosti
pogubne ideje realizma. Mlađe naša zane-
marila jo kujži — zanemarila domovinu;
odudjila se hrvatskom domu. Mlađe naša,
jednom rječju žrtva je toga toli po nekih hva-
ljenjoga 19. vječka!

Citatnje ovo, znati, da će Ti uzavroti
krv; planuti uređenje hrvatskih — ali
misli — promisti, promotri, pa će se osvje-
dočiti, da sve ovo, što rekoh, nije nego gorki
plod — tužnog izkrstva.

Ovo sve, što rekoh, imadlo strelj gledat
i motrit i gorkom tugen opazom oživotvorene
pogubne ideje realizma — ili bolje da rečem
nihilizma. — Ovo što napomenim i u
našem, žalibozu, Drušnji jedan takav mladič,
kojeg tu skoro prozvao guslari stikovacki
„Čovjek djeće.“ —

Suzom u oku motrio sam moju istodobnu
braću, gdje koli slabci ervi yiju se pod nogami
modne tudiđum duthom odgojeno kokote. Gledah
i sluhah, gdje s ustah moje istorodne braće

neore Hrvatski zvukovi, nego krestanje njem-
stino i talijansline. Gledah i sluhah, a s tuge
mi bolno srđe puca.

Mlađe naša izrod jo svojih slavnih ota-
čah, sto i sto putat morado klikauti!

Pa tu da oživotvoris književno druživo
u obice, a napose poljodjelsko — avaj brate,
bez smisla bi bilo!

Doduše, ovo, što rokoh neliko se svakoga
Dalmatinskog mladiča, — ali se tiče Dalmat-
inskog mladiča. —

Ja sam se odvod od predmeta odločio,
zato češ mi oprostiti, tim većma, što si me
pri Ti pozvao, eda. Ti svoja misli o našoj
mladeži u obice prozborim.

Nu iz za sva to, Ivane, a cionim, da ū
ti ugodi, ako istorodnoj braći iz srđa pod-
vinkim i preporučim, da si svaki od nas pribavi
znanja, postjeđe, marljivost i rodoljubje, jer
će se tada stoprano znojiti Hrvatska domo-
vina, za koju živimo i umiremo, u ruhu radosti,
uskrsiti če o njezna stara slava, a stariji naši
pjevali će oduševljeno osvjeđenjem: „Još
Hrvatska ni propala!“ —

Prolazim dakle na posljodnji način ople-
menjenju, naime na sklapanje.

Evo naputka kako se voćka sklapaju; taj
naputak preporuči mi je mnogo puti moj
bilski veleocijanjeni učitelj voćarstva i vinogradar-
stva, Ante Trummer, kojog (naputak) sam
u svom praktičnom životu mnogo puta sa
polivalnim i načuljanim načinom upotrebljio.

Evo ga:

Pitom mladiča (unut, kalam, cip) im
se koso odrežati, deslin ploha od divljake razitaj.
Cini si sm, Ivane, ovo učinj, tada se
divljaki sa strane onoliko od kore uroča, ko-
liko je potrebno za složenju unutra (pitom
mladiča), koji treba da iman 3 oka; poslijje
negi se Ivane navrt na divljakom složio,
tada se sa lijejom omota i sa voćkom zanaruće.

U kojo vremenu se voćka na ovaj način
navrće, ponio sam Te u III. pismu, zato Ti
to isto nije nužno opet danas ponavljati.

(Konac drugi put)

Knjževne vesti.

Slike iz hrvatske i slovenske povest
za gradjanske i više djevojuće učione prema
školskoj osnovi sustavio *Janko Tomić*, učitelj
vježbajčke učione u Karloveni. Zagreb 1871.

Tiskal dijoničke tiskare.

Inu kujži kaže o čem piše. Imu u vjоj
vrlo ponelič klijamak. Pisana jo ljkab i lipa.
Svi glavnji degoljaji hrvatski tu su opisani
Ovu kujžiju preporučamo osobito onim učito-
ljem po Istri, koji nisu predbranjeni na „Hrv-
ačite“, dakle, čini nam se, svim. Preporu-
čamo ju tim topilje, što je vredno, da se bar
ponike i trud paliti pisen povjesti i stilisti-
čku hrvatsku, koj je isti gosp. Janko Tomić.
Zao nam je, da neznamo kujži cione, ali to
se ljkab dozna kod dijoničke tiskare.

* * *

Šala i zbljja. Sbirka narodnih priporo-
đakih sa 3 dodatka; Narodne poslovice, nar-
zagovotke i putopisnici. Sabrno i priredio
Mijo Stojanović. U Senjtu. Tiskom i naklju-
čenom H. Lustera 1879. Cijena GO novč. G. M.
Stojanović poznat je u hrvatskoj knjigiji, što
je ju stampao prijevodje, sabrno i tiskom
poslovice i pisao „spise za puk“. Ta prvunja
djela preporučuju i ova knjizicu. Kad jednom
budemo potrebi ponoviti čnd, obrijejo i upli-
tudjih elemenata u hrvatskom narodnom kn-
jarktern. Stojanovićevi spisi, bit će nepristupa-
nju zaklad. Samo putopisni možda nisu
trebalo skupu stampati.

Objavljajuće kujži dolazi nam na un
sjetit rođedjuba i *Zajinu* neka gledaju, da
se tamniški koji kujžar providi svakom no-
vom našom kujžicom, pak da se u njega na-
ručuje i njemu dobitak daje. Tako bi malo
po malo naša stvar i radi materijalno koristi
napredovala, koju bi ljudi od nje vidili.

Različite vesti.

S. Krizma. Presvetili G. Biskup Dobrila
diellli če s. krizmu dne 24. Junija u Roču
kamo če i Hrvatljani dopeljati svoju dječu;
25. u Dolenjoi Vasi; 26. na Vranju; 27. u
Boljuni; 28. u Sustjepici, kamo če doći i
djeca iz Paza; 29. u Kršanu, kamo če doći i
oni iz Šumberga; 30. u Čepiću, kamo če doći
i djeca iz Kozjaka; dne 1. Juliju na
Brdu; 2. u Gologorici kamo če doći i oni iz
Krbnja; 3. Novakih; 4. u Cerovljah; 5.
u Draguču, kamo če i oni iz Grimalda i Ra-
čićih doći; 6. u Buzetu, kamo če dopeljati

dječu i iz Sovinjska, Vrha i Sočerge; 8. u
Kubetu. Onim iz Movraža je slobodno ili u
Buzet ili u Kubetu dopeljati na Krizmu svoju
dječu.

Promjeno u tršćansko-koparskoj bisku-
piji. Dne 22. Maju umro je župnik u Golo-
gorici, m. ē. g. Blaž Zwoelber; rodio se 1.
Februara 1822 a redjen bio 23. Avgusta
1849. P. U. M. — M. ē. g. Matija Sila,
župnik u Rodiku, dobio je župu na Reponta-
bornu, a ē. g. Jakov Ladavac je imenovan
župnik u Krkavici, gdje je i do sad bio u-
pravitelj župnički. C. g. Jakov Snjovec, da
sad kapelan u Boratu je imenovan župničkim
uradnikom u Gologorici. Župu Rodik u Auber
razpisano su do 15. Julija o. g.

Curev, državni sabor u Beču zatvoren
je dne 17. t. m. prestolnici gorovor. Svetla
kruna nije takaula tim gorovorom nikakvoga
zamršenjeg pitanja, već se je samo izbrijatio
djelovanja sabora tečenjem sestih godinoljih, na-
glasilo se, da je država Slovana u tudjem
svatu i da se sa drugimi državami dobro
gleda. Još je Njeg. Veličanstvo sponzono
lije i veličanstvene dokaze ljubavi i privrža-
nosti puerista prama vladajućemu domu
prigodom srebrenog pira. Dne 24. t. m. izdana
je cesarska naredba podpisana svim ministri,
koja kaže, da je državni sabor svršio svoj
dostigodišnji vlek, te da so olimata imaju oba-
vili novi izbori.

Hrvatski proglaš s izbore u Beč tako
je naručen, da nam je od sreća što, što je pod
njim podpisani Gospodin namjestnik. Ako već
nije u cijelom Namjonskuču čovjek, koj bi
znao napisati proglaš književnim po Istri ra-
zumljivim jezikom, onda neko slovenski pro-
glas vlasti za jednu i za drugu; u njem barem
nije onako krupljni proglašnik.

Grad Trst je ovih dana slavio veliko
slavijo prigodom namješćanja novoga župana.
Vele, da je čovjek od svih hlbjih, a mora
biti i pošteno lice, kad ga je Njeg. Veličanstvo
potvrdilo. U proglašu na gradjano naziva
jih „braci“ i govori da će strogo, nevoljnje i
ubogi utjeku nači utočišta kod njega. Obvezuje
takodjer Slovanje narodnosti. Zato mislimo
da je i slovenski proglaš dao svojim običaj-
nom, jer ako nije, onda je ono pusto običanje
i nista više. —

Iz Zagora berčečkoga pišo nain knjet,
da su i tamo srebreni pir cesarov proslavili.
Paliti su ljuči puška i žestoko ognje naložili.
Osoblje su bili kresovi na Letaju i Ku-
lini. I počili su, da drugi Istrijanci doznoju
za to njihovo vesselo.

Iz Omislja dobili smo dopis, u komu
nam prijatelj izbrala cicle litanje sva tužni
stvarij. Za ovaj put spravili smo dopis u koš.
Ali nemozemo premučati, da nam je od sreća
zao, da u Omislju nije bolje. Ljudi, koji su
prije pozvani, da se briju na napredak puka
i da mu svakom prilikom oči otvaraju, morali
bi to raditi, a ne svudjat so i prepirati radi
svakojakih babarijnih. Mi imamo sve na rovnu.
Nebude li bolje, lopiti čenu bez milosti po
kom treba. Mudremu je jedno oko došta!

Iz Rakotolih nam pišu, da su i tamo
lije proslavili srebreni pir svjetlih vladara.
Celi dan grmilo su ljuči puške i čuo se
urugbeni živio cesari i cesarice. A na većer
uzgali su zastok organj, koj je na široko i
daleko svjetli.

U Premonturi bilo je isto tako. Dobili
sno od ondašnjega slijepega pjevara i pjesmu,
koja bje tom prigodom pjevana, a poslao nam
je i drugih, koja ēemo vremom štampljati
 zajedno s pismom, što nnn je činio pjeati.

**Njemučka i česka gospodarska druž-
tva** slala su se sa istrevo veliko skupno
gospodarsko družtvo za kraljevinu Česku.

LISTINICA

S. A. M. Beč. Ob onoj stvari brine se
Jedinstvo i potrebo je, da se učini čim prije.
Zato nam je čini suvišan dopis. Javitvo naru-
ša čim god drugim. Zdraviti!

Kostrenjanu. Primili smo, možda u priliki
porabimo!

Tek. Novaca polag Borse u Trstu
od 16.—29. Maja 1879.

Dan	Carabukati (čekini)	Nepolab.	Lito ster.	Prih. bro (čekini)	Dan	Carabukati (čekini)	Nepolab.	Lito ster.	Prih. bro (čekini)
16. 5.51	9.35	11.73	—	23. 5.51	9.35	11.71	—	—	—
17. 5.51	9.36	11.72	—	24. 5.51	9.34	11.71	—	—	—
18. 5.51	9.36	11.72	—	25. 5.51	9.35	11.70	—	—	—
19. 5.51	9.36	11.72	—	26. 5.51	9.35	11.70	—	—	—
20. 5.51	9.35	11.73	—	27. 5.51	9.35	11.70	—	—	—
21. 5.51	9.35	11.73	—	28. 5.51	9.32	11.70	—	—	—
22. 5.51	9.35	11.73	—	29. 5.51	9.30	11.70	—	—	—
23. 5.51	9.35	11.73	—	30. 5.51	9.30	11.70	—	—	—
24. 5.51	9.35	11.73	—	31. 5.51	9.30	11.70	—	—	—
25. 5.51	9.35	11.73	—	32. 5.51	9.30	11.70	—	—	—

Pregled tršćanskog tržišta.

dne 29. Maja 1879.

	OD for. let.	DO for. let.
Vosak primorski i ugarski za 100 kg	—	—
Kafa Portoriko	110	118
S. Domingo	71	83
Bio polag vrsti	51	58
Cukar austrijski tučeni	30	32
Criotje travo bušače (Gri- stantome)	180	190
Naranča skrilača	4	4 50
Karabu puljko	100 kg	115
Pšenica ruska	10	11
Smokva Kalama	18	19
puljko	1	1
Ljument skrilača	1	1
Bademki lili mondule pulj . za 100 kg	95	100
Lesnjači	—	—
Slijivo	15	15
Pšenica ruska	10	11
Smokva galacka	1	1
Kukuruz (turčinica) ruski	23	27
Lešnjači	12	14
Oriz talijanski	15	16
Anglički (kitajski)	14	16
Vana bosanska	80	100
morelska	110	125
arbanaska	105	120
istaraka	50	60
čajarsko	44	73
Greda	12	14
bukovico	8	12 25
Ulja Italij. uljko vrsti . za 100 kg	57	65
srednje vrsti	—	42
dalmatinsko	42	50
Kameno ulje u karilash	12	15
u kasetah	15	17
Kožo strogano nako	165	185
suhu volorje nako	107	131
dalmatinsko	70	100
Janjevičko nako	83	95
dalmatinsko	50	75
Kozjo	60	72
runčeno slano	58	60
suhu	50	65
zečje za 100 komada, u srebro	23	28
Sabaliči u baril	15	24
Sardeli baril	23	27
Vitrel modri	5	5 50
Maslo	70	91
Loj dalmatinski i naski	11	10 42
Sabaliči	42	50
Mast (salo raztopljen)	32	35
Slanina	10	12
Ratkiči stolari (100 štakar). za 100 kg	9	11
Galvaci istarski	6	8
Ruj naski	8	8 75
Ljepo srdjivo (Grupula) slob.	31	48
Med	32	—
Lumber (jabučko od Jar- sika)	12	25
Pakal baril od 100 kg	73	9
Čaj (črno) za 100 kg	17	25
Karam dalmat.	14	16

**KORISTNA OBZNANA
preč. svećenstvu.**

Tvornica voćenih sveć